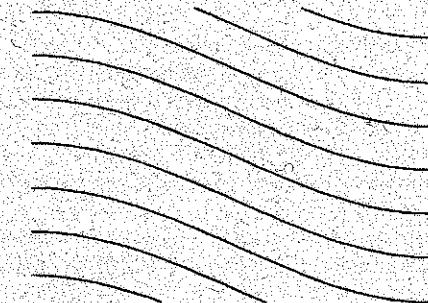

Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

FEBRUAR 1993 / 2

▲ DOMA IN V SVETU ● Izobraževanje odraslih kot dejavnik razvoja Slovenije ● Komisija za izobraževanje odraslih ● Javne listine v izobraževanju odraslih ● Obisk z ljubljanskega Zavoda za zaposlovanje ● Obisk zastopnikov Danskega kulturnega instituta v Ljubljani ● Skupščina ZLUS Ljubljana ● Daljnosežne spremembe, ki jih vpeljuje odbor ICAE ● Srečanje in seminar Izvršnega odbora ICAE ● Mednarodno združenje za skupnostno izobraževanje - Program majhnih subvencij ● Napoved konference o izobraževanju na dajavo ▲ SPOTI ● Z obiska na visokih ljudskih univerzah v deželi Baden-Württemberg ▲ PREBRALI SMO ZA VAS ● Adult Education as Vocation ▲ PRIPRAVljAMO ● Srečanje ob petkih ● Vabilo na Dneve slovenskega izobraževanja '93 ▲ PONUJAJO VAM ● Nova knjiga ▲ NOVOSTI IZ KNJIZNICE ACS ● Programoteka

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

- * Novičke so skupni informativni biltén za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo zboljšati informiranost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.
- * Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvenih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljskih organizacijah).
- * Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali teče vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
  - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
  - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
  - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnosti;
  - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
  - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
  - novosti v upravljanju in zakonodaji;
  - statistične podatke;
  - mnenja, stališča in predloge;
  - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
  - podatke o napovedanih prireditvah, posvetilih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
  - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnih in drugih gradiv ter novosti s knjižnega trga;
  - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- * V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske informacije.
- * Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 15. v mesecu. Za stik s tujino bomo štirikrat na leto izdali Novičke v angleškem jeziku.
- * Uporabniki prejemo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- * Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS. Odgovorni osebi: mag. Vida A. Mohorčič Špolar - vodja Informacijskega središča in Peter Monetti - urednik Novičk.

Vsi, ki želite prejemati več izvodov Novičk, nam to sporočite.

Urednik

DOMA IN V SVETU

Izobraževanje odraslih kot dejavnik razvoja Slovenije

V prejšnji številki Novičk smo poročali o faznem raziskovalnem poročilu, ki smo ga pripravili v Centru in objubili, da bomo o vsebini posameznih prispevkov nadrobneje poročali. Danes predstavljamo del projekta **Ocenjevanje potreb po formalnem izobraževanju na nacionalni, regionalni in panožni ravni**, in sicer tisti del, ki govorji o izobrazbeni sestavi prebivalstva Slovenije.

Ko smo podprojekt pripravljali smo predvidevali, da bo tovrstno ocenjevanje temeljilo na statističnih podatkih o:

- demografskih gibanjih (podatki iz popisa prebivalstva o izobrazbi in starosti)
- dejanski izobrazbeni sestavi zaposlenih
- zahtevani izobrazbi za delovna mesta ter na usmeritvah iz dokumentov o splošnem družbenem razvoju na nacionalni ravni in za posamezne dejavnosti za 90. leta. Tega na žalost nismo mogli upoštevati, ker se gradivo šele pripravlja.

Pri izdelavi projekta so sodelovali različni strokovnjaki s prispevki, ki prikazujejo:

- analizo izobrazbene sestave prebivalstva Slovenije po planških regijah glede na starost in spol ter primerjavo s stanjem leta 1981
- analizo izobrazbene sestave zaposlenih po panogah in regijah za leta 1986, 1988 in 1991
- teoretična izhodišča za analizo izobrazbene sestave delovnih mest in izobraženosti delavcev
- primerjavo med izobrazbenimi zahtevami dela in dejansko izobrazbo delavcev po panogah in dejavnostih.

Analiza izobrazbene sestave prebivalstva Slovenije, ki temelji na popisu prebivalstva, kaže, da je imela Slovenija leta 1991 precej boljšo izobrazbeno sestavo prebivalstva kot leta 1981. Povprečna raven šolske izobrazbe prebivalstva v starosti 25 in več let se je zvišala kar za šolsko leto, z 8,6 na 9,6 let; delež nešolanega prebivalstva (to je prebivalstvo, ki je končalo največ veljavno osnovno šolo, ali še te ne, ali je brez izobrazbe) se je znižal pod 50 odstotkov; skupni delež prebivalstva (v isti starosti) z visoko in višjo izobrazbo pa že presega 10 odstotkov. Tudi razlike v izobraženosti prebivalstva po regijah in spolu se zmanjšujejo.

Primerjava podatkov obeh popisov (1981, 1991) kaže, da se je tudi prebivalstvo, ki je bilo leta 1981 starejše od 25 let, do leta 1991 dodatno izobraževalo. Izobrazbena raven ustreznih starostnih skupin je leta 1991 povprečno za 0,3 leta višja.

Klub tako ugodnim spremembam v primerjavi z letom 1981 je še zmeraj 47,4 odstotka nešolanega prebivalstva. Od teh jih skoraj 37 odstotkov ni končalo osnovne šole. Če bi si ti prebivalci, ki zajemajo vse starostne skupine od 15 do nad 65 let želeli pridobiti popolno osnovno šolo, jim manjka povprečno leto in pol izobraževanja (moškim - 18 mesecev, ženskam - leto in sedem mesecev). Če pa bi se odločili za vpis v programe usposabljanja, bi morali prej dokončati vsaj šest

razredov osnovne šole, to pomeni povprečno približno pol leta izobraževalnega programa za vse. Razlike med spoloma so v tem primeru minimalne.

Mag. Vida A. Mohorčič Špolar, ACS

Komisija za izobraževanje odraslih

Konec leta je Strokovni svet RS za vzgojo in izobraževanje sprejel sklep, da imenuje posebno skupino za izobraževanje odraslih, ki bo obravnavala vprašanja, povezana z razvojem izobraževanja odraslih. Komisijo vodi dr. Ana Krajnc, njeni člani pa so dr. Ivan Svetlik, Ida Srebotnik, Jasna Dominko Baloh, Veronika Šlander, Marino Bicman, Milena Ažman, Zlatko Krumpačnik, Ivica Glušič in Sonja Klemenčič, koordinatorica pa je Irena Komac.

Komisija se je doslej sestala dvakrat. Prva seja je bila konstitutivna, na drugi pa je komisija sprejela program dela in začela razpravo o problematiki potrjevanja programov za izobraževanje odraslih. Predvideno je, da bo pripravila metodologijo oblikovanja in sprejemanja teh programov; tako bi odpravili zadrege, ki nastajajo pri njihovem sprejemanju; saj je zaradi tega marsikater program doslej (pre)dolgo čakal na obravnavo in sprejem. Ko bo komisija metodologijo sprejela, vas bomo obvestili o tem, pa tudi o drugih vprašanjih, ki jih bo obravnavala.

Sonja Klemenčič, ACS

Javne listine v izobraževanju odraslih

Verificirane organizacije za izobraževanje odraslih obveščamo, da morajo udeležencem, ki uspešno končajo verificirane programe, ob dokončanju izdajati javne listine v skladu s Pravilnikom o pedagoški dokumentaciji. Te listine je predpisalo Ministrstvo za šolstvo in šport, dobite pa jih v knjigamah. Poleg spričeval za osnovno- in srednješolsko izobraževanje je to obrazec DZS 1,64. Vaši interni obrazci torej ne veljajo. Lahko jih sicer izdajate, vendar samo s predpisanim obrazcem. Za neverificirane programe pa seveda lahko izdajate vaše listine.

Sonja Klemenčič, ACS

Obisk z ljubljanskega Zavoda za zaposlovanje

Sredi januarja je ACS obiskala večja skupina strokovnjakov Zavoda za zaposlovanje Ljubljana. Na delovnem srečanju smo se pogovarjali o možnostih za medsebojno sodelovanje pri vprašanjih izobraževanja brezposelnih. Posebno pozornost smo namenili vprašanjem informiranja o ponudbi izobraževanja za brezposelne, merilih za izbiro programov in izvajalcev, usposabljanju svetovalcev za usmerjanje brezposelnih v izobraževanje, pripravah na republiški posvet o izobraževanju brezposelnih ipd. Skupaj smo ugotovili, da so tako delovna srečanja zelo koristna za medsebojno obveščanje, pa tudi skupno načrtovanje dela.

Sonja Klemenčič, ACS

Obisk zastopnikov Danskega kulturnega inštituta v Ljubljani

V Ljubljani sta se na tridnevнем obisku mudila zastopnika Danskega kulturnega inštituta z Dunaja, dr. Henrik in dr. Annette Dockweiler.

Prve stike s tem inštitutom smo navezali leta 1992 ob odprtju Andragoškega centra Slovenije. Letos pa je danska stran žeela stike še poglobiti in razširiti sodelovanje. Gospod in gospa Dockweiler sta se na Adragoškem centru pogovarjala z zastopniki Centra, ministrstev za šolstvo in šport, znanost in tehnologijo, kulturo ter delo, družino in socialne zadeve.

Prvi skupni pogovor je bil samo uvod v pogovore, ki so se nadaljevali na posameznih ministrstvih. Prvi vidnejši dosežek pogovorov na Andragoškem centru je bil dogovor o sodelovanju na razstavi Učila '93 in pri projektilih Andragoškega centra Republike Slovenije. Zastopnika inštituta sta se posebno zanimala za sodelovanje pri projektu Center za mlajše odrasle, saj ima njihova država pri tem bogate izkušnje. Za ponazoritev naj povemo, da so imeli pred osmimi leti od vseh nezaposlenih okoli 40 odstotkov mlajših od 26 let. Ko so začeli s takimi oblikami dela, se je udeležba te starostne skupine v vseh nezaposlenih zmanjšala s 40 odstotkov na 10. Pri nas pripravlja tovrstni projekt Andragoški center Slovenije in zanj še zmeraj išče financerja pri mestnih skupščinah ali območnih združenjih.

Ta komponenta je bila tudi danes večkrat poudarjena v pogovorih, ne samo o izobraževanju mlajših odraslih. Povezovanje mesta, regij ali drugih aglomeracij pri ustvarjanju in zagotavljanju možnosti za izobraževanje odraslih, mlajših nezaposlenih ali koga drugega. Država mora storiti vse, da bi pobude prišle iz lokalnih skupnosti in s svojimi mehanizmi zagotoviti, da se bodo tudi lahko

uresničile. Dokler pa pobude ne pridejo od tam, kjer so potrebe največje in kjer razmere najbolje poznajo, toliko časa ni možnosti, da bi bili še tako dobri projekti uspešno izpeljani.

Mag. Vida A. Mohorčič Špolar, ACS

Skupščina ZLUS Ljubljana

V petek, 12. februarja 1993, so se sestali člani Skupščine Zveze ljudskih univerz Slovenije. Razčlenili so delo v letu 1992 in ob upoštevanju programskih usmeritev, razvojnih trendov v spreminjačem se sistemu izobraževanja v Republiki Sloveniji, pobud in predlogov članic sprejeli program dela ZLUS Ljubljana za leto 1993.

Ljudske univerze bodo še naprej usmerjeno v splošno in strokovno izobraževanje. Posebna pozornost bo namenjena usposabljanju in spopolnjevanju, saj je prav to področje, ker mu je bilo v preteklih letih namenjeno premalo pozornosti, treba korenito spremeniti. Na podlagi analize potreb bomo začeli pripravljati še nekatere programe za izobraževanje (po zgledu programa za računovodstvo).

Zastopniki ljudskih univerz so opozorili na številne težave, ki pa so predvsem sistemski in normativne narave. Postavitev javne mreže za izobraževanje odraslih in ureditev statusa ljudskih univerz bi gotovo priporomogla k drugačnemu odnosu občinskih oblasti do razvoja izobraževanja odraslih v občinah. ZLUS Ljubljana si bo še naprej prizadevala ta vprašanja urediti, zato bo sodelovala pri pripravi in obravnavi vseh zakonov in drugih predpisov, ki se nanašajo na izobraževanje odraslih. Ohranili bomo tudi regionalne posvete, saj se morajo ljudske univerze v regijah bolj povezovati, pospeševati pa je treba tudi razvoj izobraževanja odraslih v občinah.

Strokovni aktiv za tuje jezike bo prvič letos organiziral mednarodne ICC izpite za italijanščino in poslovno angleščino.

Pomanjkanje učnega gradiva za osnovno šolo za odrasle je že več let pereče vprašanje. Z nadaljnji razvojnim in organizacijskim delom pri Programu usposabljanja za življenjsko uspešnost in s posodabljanjem splošnega dela programov USO, bomo postopno oblikovali enotno učno gradivo.

Izobraževanje strokovnih in vodilnih delavcev na ljudskih univerzah je ena pomembnejših nalog. Letos bosta organizirana dva seminarja za vodilne delavce (marketing, organizacija dela), seminar za profesorje tujih jezikov, seminar za strokovne delavce na ljudskih univerzah iz Slovenije in dežele Hessen in Dan ljudskih univerz. Da bi se zboljšala kakovost programov, se oblikovali standardi znanja, da bi bile sprejete interne verifikacije in bi se razvijalo delo na drugih strokovnih področjih, bo letos začel delovati Programska skupnost.

Skupščine se je udeležil tudi g. Jože Miklavc in navzoče prisotne seznanili s sprotnimi in načrtovanimi nalogami Ministrstva Republike Slovenije za šolstvo in šport. Olga Drofenik je predstavila delo ACS pri programu usposabljanja za življenjsko uspešnost, Sonja Klemenčič pa novi projekt Študijski krožki.

Mag. Katja Dovžak, ZLUS

===== Daljnosežne spremembe, ki jih vpeljuje Odbor ICAE

Člani Izvršilnega odbora ICAE (International Council for Adult Education) so na letnem srečanju, ki je bilo 29. do 30. maja 1992 v Riu de Janeiru, sprejeli nekaj pomembnih sprememb. Sprememb, ki bo najbolj vplivala na prihodnje delo Sveta, je privolitev, da lahko nevladne organizacije (NVO) postanejo članice organizacije, vendar brez pravice glasovanja.

Z odločitvijo o včlanjevanju NVO sta bili priznani številčna rast teh organizacij in kakovost njihovega prispevka k razvoju izobraževanja odraslih po vsem svetu. Prispevki NVO k razvoju izobraževanja odraslih v preteklem desetletju zbujačajo pozornost. Veliko novosti v neformalnem izobraževanju je nastalo v NVO.

Pogoji za članstvo

NVO se lahko včlani, če:

- * obstaja najmanj pet let kot neprofitna, zasebna razvojna organizacija v skladu z zakoni svoje države;
- * namenja pozornost razvoju izobraževanja odraslih v najširšem pomenu besede;
- * ne dela razlik glede na raso, veroizpoved in spol;
- * država ne vpliva na izbor vodilnih uslužbencev in vire financiranja;
- * so vodilni uslužbenci NVO odgovorni odboru, katerega večino sestavljajo zunanjí člani.
- * Prednost bodo imele NVO nacionalnega pomena.

Postopek za včlanjenje

ICAE bo sprejemal prošnje za članstvo iz vseh držav. Iz vsake države bodo upoštevali do deset vlog. Delovna področja teh skupin bodo: opismenjevanje, izobraževanje žensk, mirovna prizadevanja in človekove pravice ter izobraževanje o okolju. Ko bodo zbrali prijave iz najmanj 60 odstotkov držav, ki so članice ICAE, se bodo posvetovali z območnimi nacionalnimi organizacijami ICAE. Svoja priporočila bodo poslali Programskemu posvetovalnemu odboru ICAE (ICAE

Programme Advisory Committee), le-ta pa bo svoja priporočila poslal Izvršilnemu odboru (Executive Committee).

Načrt dejavnosti

ICAE bo pripravil letni načrt dejavnosti za spodbujanje prispevka NVO k izobraževanju odraslih. Ta načrt bo vključeval raziskovalno dejavnost, seminarje, tečaje, izmenjavo informacij in podporo pri zadevah, ki se tičejo NVO kot so mednarodno sodelovanje, usposabljanje vodilnih uslužbencev za planiranje in upravljanje, odnosi med NVO in državo in delo v združenju.

(ICAE News, št. 3, 1992)

Srečanje in seminar izvršilnega odbora ICAE

Za državo gostiteljico srečanja in seminarja Izvršilnega odbora ICAE, ki bosta potekala od 24. do 30. aprila letos, je bila izbrana Španija. Tema seminarja v Madridu bo Izobraževanje odraslih je lokalni razvoj. Organizatorica gostiteljka bo Zveza ljudskih univerz Španije (Federacion Espanola de Universidades Populares - FEUP). V FEUP je vključenih 87 ljudskih univerz. Izobraževanje odraslih v ljudskih univerzah poteka v treh smereh:

- * Izobraževanje odraslih za prosti čas, ki priznava potrebo po smotri izrabi dodatnega prostega časa kot posledico sprememb proizvodnih odnosov (upokojitev, nezaposlenost itn.)
- * Izobraževanje odraslih za družbeni razvoj, ki je usmerjeno v spoprijemanje z družbenimi zahtevami in ponuja poti za udeležbo in vključevanje v organizirano družbeno sestavo.
- * Izobraževanje odraslih, ki zagotavlja vključevanje na trg delovne sile in v proizvodnjo.

(ICAE News, št. 3, 1992)

Mednarodno združenje za skupnostno izobraževanje - Program majhnih subvencij

Mednarodno združenje za skupnostno izobraževanje (International Community Education Association - ICEA) je nevladna organizacija ljudi, ki delajo v lokalnih skupnostih in zarije. Združenje,

ki je bilo ustanovljeno leta 1974 v Združenih državah Amerike, je zdaj razširjeno po vsem svetu in povezuje člane iz več kot osemdesetih držav.

Cilj Združenja je uveljavljati zamisel o skupnostenem izobraževanju in ga spodbujati v praksi po vsem svetu z nenehnim širjenjem članstva. Program majhnih subvencij (Small Grants Programme) je pomembno, udejanjeno temeljno prepričanje, ki vlada v ICEA: prepričanje, da lahko ljudje v lokalnih skupnostih pridobijo zaupanje, zrjanje in spretnosti za obvladovanje svojih potreb in problemov z zelo majhno zunanjjo pomočjo.

Program majhnih subvencij

Program majhnih subvencij ponuja veliko manjših zneskov začetne denarne pomoči (v višini največ 5.000 dolarjev) skupinam ljudi v razvijajočih se državah, ki že uresničujejo ali šele nameravajo začeti projekt, ki bo koristil njihovi lokalni skupnosti. Izbrani bodo tisti projekti, ki se ločujejo najpomembnejših zadev lokalne skupnosti, kot so izobraževanje, zdravje, proizvodnja, kulturna identiteta, okolje ipd.

Prošnje za subvencije morajo ustrezati tem zahtevam:

- * Člani lokalne skupnosti, ki so kakor koli prikrajšani, morajo imeti od projekta neposredno korist.
- * Ljudi, ki bodo imeli korist od projekta, je treba pritegniti k načrtovanju in izpeljavi projekta.
- * Projekt mora vzpodobiti dejavnosti, ki se bodo nadaljevale še po subvencioniranju.
- * Prošnje v finančnih načrtih ne smejo zajemati stroškov, kot so plače, stavbe, nastanitve, pisarniško pohištvo, ipd.
- * Vodja projekta mora imeti dobra priporočila.

Zaželeni, ne pa nujni, sta zahtevi, da je treba:

- * Zagotoviti dodatno pomoč iz drugih virov - v denarju ali kako drugače (npr. z brezplačnimi storitvami, materialom, opremo ipd.)
- * pritegniti k sodelovanju pri projektu in njegovem nadaljevanju druge lokalne, nacionalne ali mednarodne ustanove.

Prošnje morajo biti napisane na obrazcu, ki ga predpiše ICEA, in jih je treba oddati regionalnemu uradu ICEA. Obrazce in druge potrebne informacije je mogoče dobiti pri regionalnem direktorju ICEA ali Mednarodnem uradu ICEA.

Prošnje sprejema Mednarodni urad vsako leto do konca junija. Prosilci bodo dobili odgovor kolikor hitro bo mogoče, tako da bodo lahko podpisali pogodbe in začeli uresničevati projekte že pred koncem septembra. Vsako subvencijo je treba porabiti po določilih pogodbah med ICEA in uporabnikom.

V 1990/91, prvem letu delovanja programa pomoči, je bilo podeljenih sedemnajst subvencij. Namenjene so bile projektom ribogojništva, zagotavljanju oskrbe z vodo, funkcionalni pismenosti, nujni zdravstveni oskrbi, prodaji blaga na ulici za ženske, proizvodnemu skupnostenemu šolanju in kmetijskemu samoupravljanju. Pomoči so dobili projekti v Afriki, Aziji, Bermudih, Karibih, Evropi, Latinski Ameriki in na območju Tihega oceana.

Podrobnejše informacije dobite pri:
ICEA International Office
Lying Hall, Blackberry Lane
Coventry, England CV 3JS

(ICAE News, št. 3, 1992)

Napoved konference o izobraževanju na daljavo

Mednarodna konferenca o izobraževanju na daljavo TeleTeaching '93: Učenje in delo neodvisno od časa in razdalje, bo potekala v Trondheimu na Norveškem od 20. do 25. avgusta 1993. K razpravi o razvoju vseh tehnik, ki se uporabljajo pri izobraževanju na daljavo, so vabljeni vsi strokovnjaki. Izobraževalci bodo razpravljali o uporabi novih tehnik pri zadovoljevanju učnih potreb v družbi. Na posvetovanju TeleTeaching '93 bo pozornost namenjena tudi družbenim in ekonomskim posledicam uporabe telekomunikacijskih tehnik pri izobraževanju na daljavo in delu. Naslov tajništva konference je:

TeleTeaching '93
Norwegian Computer Society
P.O. Box 6714 Rodeløkka
N-0503 Oslo, Norway
Telefon: 47 2 37 02 13; Faks: 47 2 35 46 69

(ICAE News, št. 3, 1992)

S POTI

Z obiska na visokih ljudskih univerzah v deželi Baden-Württemberg (Nemčija) (Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Nekaj o marketingu

Vse VHS izdajajo kataloge s svojo ponudbo. V Reutlingenu natisnejo za 200.000 prebivalcev (mesta z okolico) 90.000 izvodov, tako da dobi vsako gospodinjstvo, v Tübingenu pa z oglasi in plakati

razglasijo, da je katalog mogoče dobiti brezplačno v knjigarnah. Za prodajo strokovnih programov so odgovorni strokovni sodelavci VHS, ki programe predstavljajo podjetjem, službam za zaposlovanje ipd.

Izobraževanje delavcev in sodelavcev VHS

Izobraževanje delavcev in sodelavcev VHS sicer formalno ni obvezno, je pa nekakšna moralna obveznost. Zadnje čase pa pri Zvezi VHS razmišljajo, da bi vpeljali obvezno spopolnjevanje, saj si ljudje, npr. pri jezikovnem izobraževanju, želijo učitelje, ki jim je jezik, ki ga poučujejo, materinščina (native speaker), le-ti pa največkrat ne poznajo metodike jezika in bi tako spopolnjevanje vsekakor potrebovali. Vendar je to vprašanje povezano s financiranjem izobraževanja. Za zdaj prispevajo del denarja območne zveze in deželna zveza VHS, večinoma pa morajo to dejavnost plačati VHS same.

Klub temu je spopolnjevanje delavcev in sodelavcev VHS dokaj dobro urejeno. Na VHS delajo ljudje, ki imajo pedagoško izobrazbo in prakso, pa delajo tudi taki, ki take izobrazbe nimajo, imajo pa dobra priporočila.

Vsakega novega sodelavca sprejme strokovni delavec VHS, odgovoren za določeno področje. V pogovoru z njim zbere strokovni sodelavec podrobne informacije o obvladovanju teme, ki jo bo novi sodelavec predaval, hkrati pa mu da metodične napotke, organizacijska navodila ipd. Novi sodelavec se s temi vprašanji še natančneje seznaniti v pogovoru s strokovnim aktivom za določeno področje, Zveza VHS pa redno organizira enodnevne vpeljevalne seminarje za nove sodelavce.

Območne zveze VHS organizirajo izobraževanje in spopolnjevanje iz pedagogike, metodike posameznih predmetov ali strok. Deželna zveza izvaja seminarje iz pedagogike in metodike za tista območja, kjer tega izobraževanja ne organizirajo območne zveze, ter že omenjene vpeljevalne seminarje in seminarje za seznanjanje z novostmi v stroki. Na teh seminarjih predavajo vidni strokovnjaki iz določenih strok in seznanjajo pedagoške delavce z novostmi v stroki, da bi le-ti lahko novo znanje prenašali slušateljem.

Nastajanje programov

Programi nastajajo različno, odvisno od področja. Dežela pripravlja tiste, ki so v njeni neposredni pristojnosti (npr. večerna gimnazija), VHS pa jih morajo izvajati po določeni vsebini in obsegu. Sicer pa programe izdelujejo VHS same. Praviloma si delo razdelijo po regijah: ena regija pripravi ene programe, druga druge, nato si jih izmenjujejo. To delo opravljajo strokovni aktivi, sestavljeni iz strokovnih delavcev VHS, praktikov in strokovnjakov iz industrije, ipd.

Novi programi nastajajo tudi v sklopu Zveze VHS. Le-ta ima strokovni svet, ki določa in potrjuje skupne programe. Take programe pripravljajo strokovni aktivi, ki določajo tudi metode, organizacijo izobraževanja, učbenike in učna sredstva. V teh strokovnih aktivih deluje 120 strokovnjakov z različnih VHS ter zunanjih teoretičnih in praktičnih.

Zveza razvija zlasti programe iz računalništva, davčne ureditve, zunanje trgovine in različnih področij tehnike.

Programe, ki ji sprejme Strokovni svet Zveze VHS, morajo VHS izvajati po natančno določenem programu in jih ne smejo same spremenljati. Če bi se to zgodilo, bi VHS zgubila dovoljenje za izvajanje takega programa.

Zveza pomaga VHS tudi pri ohranjanju kakovosti dela; skrbi za izobraževanje osebja in pripravlja pretehtane programe ter daje VHS napotke, kako preverjati kakovost predavateljev. Pomaga jim tudi pri programski usmeritvi in jim svetuje, naj bodo pri izbiri previdne in strokovne. Tako npr. svetuje VHS, da naj bodo pri zdravstveni vzgoji pozorne na programe, ki mejijo na šarlatanstvo. Meni namreč, da si VHS ne smejo zapravljati ugleda s programi, ki bi mogoče sprva prinesli dobre finančne uspehe, dolgoročno pa bi jim škodovali.

VHS uporabljajo pri delu učbenike, ki so na voljo na trgu, mogoče pa je dobiti tudi take, ki so posebej prilagojeni izobraževanju odraslih. Zveza VHS namerava oblikovati svoje standarde za učbenike in jih za nekatere programe tudi samostojno pripravljati.

Certifikatni sistem v Zvezi VHS

Na različnih VHS imajo poleg programov spopolnjevanja in usposabljanja tudi različne tečaje, s katerimi pripravljajo udeležence na državne izpite in izpite v okviru zbornic. Ti izpiti so na splošno priznani kot licence, usposobljenost za opravljanje določenega dela.

Zveza VHS pa razvija tudi svoj certifikatni sistem. Pravilo, da so tako odločitev sprejeli zato, ker imajo zbornice izpite samo na svojem sedežu, VHS pa so v vsaki občini. Za udeležence je to boljše, saj tako lahko opravljajo izpite bližu kraja kjer bivajo in jim ni treba daleč potovati. Težava je v tem, da ima zbornični sistem izpitov deželno licenco (po naše bi rekli, da so verificirani), dežela pa vseh izpitov Zveze VHS ne priznava. Ministrstvo za kulturo in šport namreč meni, da ni nujno, da izpiti priznava države, prizna naj jih trg. V resnici že kar precej izpitov, ki jih opravljajo v Zvezi VHS, priznava industrija in torej na podlagi le-teh priznava ljudem usposobljenost za opravljanje dela. Od 60 programov, ki jih je razvila Zveza VHS, jih je mogoče 32 končati z izpitom, ki je priznan v vsej deželi.

V Zvezi VHS so pripravili natančne programe, ki določajo standard znanja, potreben za kako opravilo ali delo. Tako npr. program tipkanja na računalniku predpisuje poznavanje tipkovnice in njenih funkcij, tipkanje po nareku, prepis besedila, obliko, število prepisovalčevih popravkov in napak, hitrost, poznavanje funkcij, kot so podprtovanje, otemnitve besedila, kopiranje posameznih delov idr. Za vsako vrsto dela je natančno, s standardi predpisano, kaj mora udeleženec obvladati. Na tej podlagi so pripravljeni preskusi znanja, ki so ponavadi pisni.

Izpiti potekajo na vseh VHS sočasno, praviloma dvakrat na leto. Izjemoma organizirajo izpite tudi večkrat, če to želijo posebni naročniki (podjetja, službe za zaposlovanje). Takšnih izpitov se udeleži okrog 2500 ljudi na leto, plačajo jih udeleženci. Izpiti so prostovoljni, udeleženci, ki obiskujejo kak

program, ga lahko končajo tudi brez izpita, vendar v tem primeru dobijo le potrdilo o obiskovanju programa.

Ocenjevanje poteka tako, da ocenita delo dva ocenjevalca ločeno, komisija, ki jo sestavljajo različni strokovnjaki, pa oceni uskladi, če je to potrebno. Udeleženec nato dobi dve potrdili. Prvo samo potrjuje, da je uspešno opravil izpit, na drugem pa je natančno napisano, katero znanje obvlada, kaj je sestavljalo izpitne naloge in kakšno je merilo (standard) za uspešno opravljen izpit.

Zveza VHS ima poseben pravilnik, ki določa potek izpitov in pravila ravnanja pri tem. VHS, ki želijo izvajati izpite, podpišejo ta pravilnik in se tako zavežejo, da bodo delo kakovostno in strokovno opravljale. Če se to ne zgodi, lahko izgubijo pravico do izvajanja izpitov.

(Prihodnjič naprej)

Sonja Klemenčič, ACS

PREBRALI SMO ZA VAS

ADULT EDUCATION AS VOCATION, A Critical Role for the Adult Educator:
Michael Collins, Routledge, London and New York, 1991.

Knjigo je napisal profesor za izobraževanje odraslih na univerzi Saskatchewan v ZDA in je, vsaj zame, posebno zanimiva in priporočljiva zato, ker je usmerjena k človeku, učitelju in njegovi vlogi v izobraževanju odraslih.

Razdeljena je v sedem poglavij. Prvo ima naslov: Sedanja kriza v izobraževanju odraslih: obsedenost s tehnikami in pomanjkljivosti v praksi. O sodobni praksi in raziskavah od usmerjenega učenja do kritične teorije govori drugo poglavje. V tretjem: Izobraževanje odraslih kot poklic, vloga izobraževalca odraslih, razmišlja pisec o tem, kaj pomeni za sam izobraževalni proces izobraževalce, katere so njegove primarne vloge in odgovornosti. Ob tem navaja prednosti in slabosti tehnik in tehnologije pri učenju in izobraževanju odraslih.

Potrebe po izobraževanju, oblikovanje programov in evalvacija so osrednja tema četrtega poglavja. Tu spregovori o potrebah po izobraževanju, ki jih čutimo, normativnih in drugih potrebah, ki pripomorejo k oblikovanju izobraževalnih programov. Petو poglavje ima naslov: Kritičen probrat: preverjanje profesionalnosti, usposabljanja in problem pristojnosti. Tu se posebej zadržuje pri izrazih kot so: profesionalnost, profesionalizem, usposabljanje, sposobnosti, pristojnosti. V šestem poglavju, Skrbci odraslega sveta in obramba splošnih dobrin, našteva področja, ki spadajo zadnje čase povsem v izobraževanje odraslih in morajo tam tudi ostati. To so na primer problemi okolja,

ekologija, ozaveščanje o moči in nevarnosti jedrske energije, mirovna gibanja itn. Knjiga se končuje s poglavjem Kritično izobraževanje odraslih: pris transformacijske pedagogike. V njem Collins priporoča učiteljem, ki izobražujejo odrasle, naj ne dovolijo, da bi jim odvzeli pravico, da s kolegi in svojimi "učenci" obravnavajo zadeve, ki so zanje pomembne (npr. program izobraževanja, evalvacijo programov, sodelovanje učiteljev in študentov pri oblikovanju in sprejemanju odločitev itd.) Pravi, da se morajo učitelji ravno zaradi tega upreti pobudam, da bi se vpeljalo samo računalniško vodeno učenje. Če tega ne bodo storili, bo vloga učitelja skrčena na viogo pospeševalca.

Knjiga je po svoje presenetljiva. V dobi tehnologije in tehnike, učinkovitosti in ekonomike izobraževanja nekdo sprašuje, kaj je v ozadju tega, kam nas to vodi? Zakaj tako? Collinso zanima, zakaj so se izobraževalci odraslih, veliko bolj v Ameriki in manj v Evropi, tako zelo navezali na tehnike poučevanja in samo tehnologijo, kaj jih sili v stanje, ki ga je mogoče opredeliti kot "kult uspešnosti". Pravi, da se sodobno izobraževanje odraslih prav zato, ker so učitelji obsedeni s tehnikami poučevanja ali tehnisko racionalnostjo, izogiba resni obravnavi tem s kritičnimi, etičnimi in političnimi izidi. Meni pa, da je prav to bistveno za vsakega učitelja, in to mora prenesti tudi tistim, ki jih poučuje, skratka naučiti mora ljudi kritičnega mišljenja in presojanja. Collins ni edini, ki se ukvarja s takimi vprašanji - to sta med drugimi storila že tudi Paolo Freire in Stephen D. Brookfield - je pa gotovo eden izmed tistih, ki se je sistematično lotil raziskovanja odnosa tehnologija - tehnika - učitelj - človek.

Vodilna misel, ki sem jo našla v knjigi: Izobraževanje in učenje se potekata v mnogih okoljih in na različne načine, vendar nikdar izolirano. Ljudje, ki se sami izobražujejo, se prej ali slej srečajo z drugimi. V komunikaciji z drugimi preverjajo svoje znanje, ga dopolnjujejo, se osebno razvijajo in oblikujejo stališča in vrednote. Izobraževanje, ki poteka samo po računalniškem mediju, ne oblikuje vrednot in stališč, ne uči kritičnega mišljenja. To se udejanja v živi komunikaciji med ljudmi, v izobraževalnem procesu pa v izobraževalni skupini in ob učitelju. In v tej vlogi učitelja tudi v izobraževanju odraslih ni mogoče nadomestiti.

Mag. Vida A. Mohorčič Špolar, ACS

PRIPRAVLJAMO

Srečanja ob petkih

Srečanja ob petkih, med 9. in 11. uro, nadaljujemo, saj je zmeraj veliko zanimivih tem, ki bi jih radi predstavili širši javnosti.

V program srečanj v marcu smo uvrstili tele teme:

Petek, 5. 3. 1993

SMOTRI IN FUNKCIJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH V 90-TIH LETIH

Srečanje bo vodila prof. dr. Ana Krajnc.

Iz vsebine: primerjava konceptov izobraževanja odraslih, urejanje inovacij in sprememb v izobraževanju odraslih, povezovanje poklicnega in splošnega izobraževanja, stopnja usposobljenosti vseh, ki se vključujejo v izobraževanje odraslih.

Petek, 12. 3. 1993

Znova vas vabimo na ogled sejma učil na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, ki bo od 10. do 13. marca 1993.

Petek, 19. 3. 1993

PREDSTAVITEV CENTRA ZA PERMANENTNO IZOBRAŽEVANJE PRI PTT SREDNJEŠOLSKEM CENTRU, LJUBLJANA

Srečanje bo vodila Ida Srebotnik, prof., ki vodi center.

Predstavila bo programe izobraževanja odraslih za leto 1993, organizacijo dela v povezavi s šolo in potrebami ciljnih skupin, ki jih v skladu z razvojno politiko izobražujejo za potrebe ustanovitelja, to je PTT. Programe vsebinsko in metodološko nenehno posodablja, zato bodo bogate izkušnje pri delu z odraslimi spodbudile marsikoga, da bo vedel kako nadalje razvijati dejavnost.

Petek, 26. 3. 1993

PARALELNE POTI DO POKLICA

Srečanje bo vodil Tine Kopač iz Skupnosti izobraževalnih centrov.

Predstavlja bo projekt Paralelne poti do poklica, ki temelji na iztočnicah, da velik del zaposlenih (in tudi brezposelnih) objektivno nima možnosti za izpolnitve izobraževalnih obveznosti po poti rednega šolanja. Takim je treba omogočiti programirano in kakovostno usposabljanje in strokovno spopolnjevanje, ki bo ustrezno verificirano in priznano. Poseben problem so možnosti za izobraževanje v številnih poklicih, za katere ni organiziranega izobraževanja.

Maša Stavinja, ACS

Vabilo na Dneve slovenskega izobraževanja 93

Prireditev, na katero vas lepo vabimo, že zavzeto pripravljamo. Na razpis ali povabilo k sodelovanju se je odzvalo precej razstavljalcev (nad 30), ki bodo predstavili svojo dejavnost. V ACS smo se po najboljših močeh potrudili, da bi nas tudi sicer obiskovalci in druga javnost prepoznala in začutila vlogo, ki jo imamo pri razvoju naše dežele. Ob tej priložnosti vas bi radi povabili na Dan izobraževanja odraslih, ki bo ob sejemskih dneh potekal v četrtek, dne 11. 3. 1993. Poleg dejavnosti v razstavnih paviljonih bo potekal poseben program demonstracij, predstavitev in delavnic. Zvrstite se bodo tele teme: Video v izobraževanju odraslih; Prosojnica v procesu učne komunikacije; Predstavitev tečajev nemščine za otroke v Avstriji, seminarji ZT, Vzdrževanje in energetika zgradb, projekt smotrne uporabe energije v 100 slovenskih šolah; Predstavitev knjige Življenje je učna ura, mag. Vesne Falatov; Učitelj si izdela diapositive in prosojnice za boljši pouk; Temeljne človeške vrednote, mir v pravičnosti, spoznavanje samega sebe; Predstavitev študija na daljavo; Predstavitev danskega kulturnega centra.

Podrobnejši program bo na voljo na sejmu, ki bo odprt vsak dan med 10. in 19. uro.

Nasvidenje!

Maša Stavanja, ACS

Razpis za izvajanje študijskih krožkov v letu 1993

Pri Andragoškem centru Slovenije je bil leta 1992 izpeljan projekt Študijski krožki, s katerim smo preučili tuje izkušnje pri delovanju te oblike izobraževanja odraslih, opisali njene bistvene značilnosti in poskušali opredeliti možnosti za vpeljevanje takih krožkov pri nas. Na podlagi projekta smo izdali priročnik, ki bo primerna študijska literatura za vse, ki bi študijske krožke želeli vpeljati pri nas.

Ker želimo, da bi projekt zaživel v praksi, skupaj z Ministrstvom za šolstvo in šport predvidevamo, da bi v letu 1993 poskusno vpeljali študijske krožke na več krajin v Sloveniji. V začetku bomo organizirali usposabljanje mentorjev študijskih krožkov, ki bo za izbrane izvajalce brezplačno (razen stroškov prevoza in prehrane), kasneje pa bi po dogovoru financirali izpeljavo določenega števila študijskih krožkov. Zdaj, ko še ni sprejet proračun Republike Slovenije, še ne vemo, koliko denarja bo na voljo; kjud temu vas vabimo, da se odzovete na razpis, da bi izbor lahko opravili že prej in začeli dejavnost takoj, ko bo denar zagotovljen.

Naj opišemo na kratko bistvene značilnosti študijskih krožkov, da se boste lahko odločili za sodelovanje v natečaju. Študijski krožek je neformalna oblika izobraževanja, ko se zbere skupina

občanov s podobnimi izobraževalnimi interesmi. Vsi so med seboj enaki, nihče ni učitelj, le mentor opravlja organizacijsko in usklajevalno vlogo. Srečajo se v prostorih kake izobraževalne organizacije, krajevne skupnosti ali pa kar pri enem izmed udeležencev doma. Sami naredijo načrt za izobraževanje, si razdelijo študijska področja, nato pa se sestajajo in si izmenjujejo znanje. Teme so predvsem s področja, ki ga imenujemo splošno izobraževanje, npr. zgodovina mesta, zdrava prehrana, vzgoja rastlin, literatura, kako dobiti lokacijsko dovoljenje...

Pogoji sodelovanja na natečaju

Prijavijo se lahko:

- * organizacije ali zasebniki, ki že razvijajo izobraževanje odraslih, vendar ne podobnih oblik, kot so študijski krožki;
- * odgovorna oseba, ki bo skrbela za delovanje študijskih krožkov, mora imeti andragoško izobrazbo;
- * tisti, ki lahko predložijo imena vsaj treh predvidenih mentorjev študijskih krožkov. Mentorji morajo imeti vsaj srednjo izobrazbo, nekaj izkušenj pri izobraževanju odraslih; biti morajo pripravljeni, da se bodo udeležili usposabljanja za mentorje in bodo to znanje prenesli še drugim mentorjem, ki jih boste izbrali.
- * tisti, ki ste pripravljeni o delu študijskih krožkov pripraviti pisno poročilo po navodilih Andragoškega centra Slovenije.

Prijave (na prijavnici, ki jo prilagamo Novičkam) sprejemamo do vključno 31. marca 1993 na naslov:
Andragoški center Slovenije, Ljubljana, Šmartinska 134 a. Prosimo, da na kuvertu napišete
ŠTUDIJSKI KROŽKI.

Kaj vam prinaša sodelovanje v natečaju?

- * Tisti, ki boste izbrani, boste brezplačno usposobili določeno število mentorjev študijskih krožkov.
- * Ti mentorji bodo svoje znanje prenašali še drugim mentorjem, ki jih boste izbrali.
- * Brezplačno boste dobili študijsko literaturo.
- * V letu 1993 boste lahko iz proračunskih sredstev financirali delovanje določenega števila študijskih krožkov.

Merila za izbiro

Izbiro bomo opravili na osnovi obsega razpoložljivih sredstev. Če se bo prijavilo več kandidatov za izvajanje študijskih krožkov, bomo izbirali po tehle merilih:

- * boljše izpolnjevanje razpisanih meril;
- * razvitost izobraževanja odraslih v okolju, v katerem delujete (prednost bodo imela manj razvita okolja);
- * enakomerna razporeditev izbora po celotni Sloveniji.

Vse prijavljene bomo obvestili o izidu natečaja v 30 dneh. Izbranim kandidatom pa bomo poslali v podpis pogodbo o sodelovanju.

Sonja Klemenčič, ACS

PONUJAO VAM

Nova knjiga

ACS je pred kratkim izdal priročnik Študijski krožki, ki je nastal kot rezultat projekta, ki je potekal lani v ACS. Priročnik so napisale mag. Nena Mijoč, dr. Ana Krajnc in Dušana Findeisen. V njem obravnavajo pojav študijskih krožkov v svetu, načela in metode dela v študijskih krožkih in razčlenjujejo pojav študijskih krožkov v Sloveniji.

V sklopu projekta smo pripravili tudi program za izobraževanje mentorjev študijskih krožkov. V ACS bomo letos usposobili več mentorjev, da bi tako pripomogli k hitrejšemu razvoju študijskih krožkov v Sloveniji. Izobraževanje bo potekalo na podlagi razpisa - o tem vas obveščamo v tej številki Novičk. Udeleženci usposabljanja bodo dobili priročnik dobili brezplačno, če pa ga želite naročiti, vas prosimo za naročilnico. Cena je 1.000 tolarjev.

Sonja Klemenčič, ACS

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Programoteka

Obvestili smo vas že, da imamo v naši programoteki na voljo verificirane programe za tuje jezike in slovenščino. Kmalu bo na voljo tudi program osnovne šole za odrasle.

Vse, ki programe naročate, prosimo, da na naročilnico napišete, ali želite program v pisni obliki ali na disketi. Če želite program na disketi, napišite tudi velikost diskete in s katerim urejevalcem besedila urejeni zapis vam ustreza. Izbirate lahko med zapisi Word 5.5 za DOS, Wordstar 6.0, Wordperfect 5.1 in asci.

Programe dobite po ceni 700 tolarjev, v to so zajetи stroški za fotokopiranje - disketo in poštnino.

Sonja Klemenčič, ACS

*ACS
SAEC*

svetovanje, raziskovanje, razvoj, informacijsko središče, izobraževanje
consulting, research, development, info-centre, education